

20 april 1959

U 4236/59 - C 46 - P1/PS9.

FA 9700/17
GENEIN

Land: West-Duitsland.
Onderwerp: ADENAUERS candidatuur voor het presidentschap (IV).

Referenties:

Datum van waarneming: Tweede week april 1959.

Bron: Betrouwbaar.

Informant: Een lid van de Bondsdagfractie der SPD, die tot de naaste medewerkers van Ollenhauer behoort.

Opmerkingen:

Verzonden aan: de Minister van Buitenlandse Zaken.

Aan Zijne Excellentie Prof. Dr L.J.M. BEEL
Minister-President

Plein 1813 no. 4

's-GRAVENHAGE.

GEHEIM

West-Duitsland

ADENAUERS CANDIDATUUR VOOR HET PRESIDENTSCHAP (IV).

1. Als een van de grootste gevaren voor haar eigen positie ziet de SPD de mogelijkheid, dat de CDU er in de nieuwe constellatie in zou kunnen slagen de FDP weer in de regering op te nemen. Dat zou er toe kunnen leiden, dat de SPD voor onoverzienbare tijd tot de oppositie veroordeeld zou blijven. Van een splijting van de FDP over de vraag van deelname aan de regering kan alleen de CDU profiteren - de SPD zou waarschijnlijk niet veel meer dan DÖRING aan haar zijde krijgen. Gezien deze situatie moet de SPD met alle middelen trachten te verhinderen, dat inderdaad een accoord tussen FDP en CDU tot stand komt. Een van de middelen om dat te doen is het matigen van de socialistische oppositie in de buitenlandse politiek: het moet de beide andere partijen niet te gemakkelijk gemaakt worden elkaar te vinden in een gemeenschappelijke afwijzing van extreme SPD-voorstellen. Tegen die achtergrond moet men het feit zien, dat de SPD-fractie met geringe meerderheid heeft besloten voorlopig geen debat over de buitenlandse politiek in de Bondsdag te forceren. Niet alleen deze tactische overweging lag aan deze stemming ten grondslag. Er is in de SPD (Berlijn, Mommer) toenemende critiek op het "Deutschland-Plan". Het was dus allerminst zeker, dat de partij bij een grootscheeps debat een werkelijk gesloten front zou kunnen vormen. De meningsverschillen zouden haar kwetsbaar maken voor aanvallen van de CDU. Er zijn tekenen, dat de publicatie van het "Deutschland-Plan" door een lid van het partijbestuur is geforceerd: hij zou de tekst voortijdig aan een Hamburgs blad ter beschikking hebben gesteld en dat zou officiële publicatie, een dag na de terugkeer van SCHMID en ERIER uit Moskou, onvermijdelijk hebben gemaakt.

2. In het algemeen ziet men in de SPD geen mogelijkheden voor een grote coalitie binnen het verschiep. De invloed van ADENAUER zal voorlopig te groot blijven. Toch biedt een kanselierschap-ERHARD interessante perspectieven, juist door diens gebrek aan buitenlands-politieke ervaring en kennis. De officiële politiek kan in ieder geval niet starrer worden dan zij onder ADENAUER was - als er dus beweging in komt, dan kan dat alleen maar beweging zijn in een door de SPD gewenste zin. Interessanter nog zou voor de SPD een kanselierschap-ETZEL zijn. Niet omdat men van ETZEL bijzondere sympathie voor de ideeën van de oppositie verwacht, maar wel omdat men meent, dat hij een veel zelfstandiger denkend man dan ERHARD is. ERHARD zal zeker alles doen om, als hij kanselier wordt, zich het vertrouwen van de grote man waardig te tonen. ETZEL zou zich op de duur tot een zelfstandig denkend en beslissend element kunnen ontwikkelen. Op zeer lange termijn gezien (jaren) zou misschien de situatie rijp kunnen worden voor een grote coalitie (onder GERSTENMAIER). Dat is voorlopig de enige kans voor de SPD om toegang tot de macht te vinden. Wil zij in ieder geval deze mogelijkheid te zijner tijd kunnen benutten, dan moet zij haar bewust voorbereiden: ten eerste door een accoord CDU-FDP te verhinderen - ten tweede door zelf een beperkte toenadering tot de CDU te zoeken. Binnen de partij zal dat een "Auseinandersetzung" met de WEHNER-vleugel noodzakelijk maken. Er is geen sprake van, dat OLIENHAUER die strijd zou kunnen of willen voeren. Misschien dat hier op de duur een mogelijkheid voor Willy BRANDT ligt. Hij bezit er de ambitie en de kracht voor. Op het ogenblik is zijn positie in de partij ongemerkt veel sterker geworden - zelfs orthodoxe linkssocialisten hebben al hun vroegere bezwaren tegen BRANDT vergeten, omdat zij de partij willen laten meeprofitieren van de

populariteit die BRANDT als de "man van Berlijn" heeft geoogst. Zo worden in de "Länder" verkiezingscampagnes gevoerd met BRANDT-slogans (Nedersaksen en Rijnland-Palts). Veel hangt van het verder verloop der internationale gebeurtenissen af, maar het is niet ondenkbaar, dat BRANDT, wiens partij-interne positie steeds zwak is geweest, in vrij korte tijd veel meer macht in de SPD zal bezitten.

Tweede week april 1959.